

Hans Nielsen Hauge – Kirkehistorie

En av de siste bøkene som Hans Nielsen Hauge skrev og utgav før han døde, var «Ud- tog af Kirkehistorien». Den kom ut i 1822 og ble sluttført under to år før hans død den 29. mars 1824.

Boka er trykt hos Chr. Grøndahl i Christiania. Den kom bare i ett opplag, og er på 264 sider. Det er ingen tvil om at det er et imponerende arbeid som han har utført.

Hauge skriver også i slutten av boka om sin egen vekkelsesbevegelse, som startet i 1796. Det er altså ved utgivelsen av denne boka, gått 26 år siden Hans Nielsen Hagues tjeneste fikk sin begynnelse. For han omtaler sin egen bevegelse, skriver han om Brødremenigheten eller den Her-nhutiske vekkelse, som det fremdeles var levninger av i Drammensdistriktet og i Christiania. Det var et Åndens vær som fra omkring 1730, hadde dratt frem over mange steder i landet. Da Hauge la ut på sin første lengre reise i begynnelsen av 1797, var det disse mennesker som han først kom i kontakt med, og som han knyttet seg til. Han var ikke helt enig med dem teologisk, men de hadde tydelig et åndelig liv, som gjorde at hjertene fikk et tilknytningspunkt.

Her følger et utdrag fra Hagues kirkehistorie på side 240-242, hvor han omtaler sin egen bevegelse:

«De tidligere omtalte religiøse bevegelser blant lekfolket i Norge, var det ved slutten av dette århundre få levninger igjen av. Men just da oppstod en ny religiøs bevegelse (Haugevekkelsen), som i løpet av syv år utbredte seg over det meste av Norge. Denne religiøse bevegelse begynte i 1796. Våre lærebegreper var dannet etter Bibelen og særlig fra Det nye testamentet. Av andre religiøse bøker kan nevnes «Luthers lille Katekisme» og E. Pontoppidans forklaring. Vi ville ikke støte an mot vårt lands herskende religion, som vi er opplært i. (Hauge ønsket ikke å danne en egen sekt.)

Men den tidligere nevnte fornufts-teologi (rasjonalisme og opplysningstid), førte til at mange bekjennende til den evangelisk-lutherske religion, ikke levde rett. Det som hersket blant mange, var munn-kristendom, lettsinn, bannskap, misbruk av Guds navn, ingen helligholdelse av hviledagen, kjærlighet til verden, hat, sinne, fråseri, drukkenskap og mangel på etterfølgelse av kristendommens plikter. Meg selv og mine trosbrodere fulgte med i verdens lyst og hadde et jordisk sinn.

Men da Gud åpnet våre øyne, så vi ikke bare våre åpenbare laster, men også de mindre synder som hersket. Med vårt sinn måtte vi skille oss bort fra slike kjødellig-

sinnede mennesker, fordi vi kunne ikke ha del i det gamle livet. Etter Guds ord og vårt hjertes følelser måtte vi sky alle laster. Det som lå på våre hjertes, og våre hjertes lyst, var å bekjenne vår Herre Jesu navn for våre medmennesker, som er en Frelser fra all synd. Så skulle vi etter Luthers ord holde Guds ord høyt og i ære. Gjerne ville vi høre av andre og lære andre, for vi mente at vår nestes sjels salighet måtte være så mye viktigere enn det legemliges forpleining. Denne tanken brakte ikke bare meg, men mange andre til en stor Åndens drift, lengsel og begeistring, og vi talte Herrens ord for våre medmennesker. Dersom vi ikke fulgte denne drift, ble vår samvittighet tynget, og selv trusler, slag, fengsel og offentlige straffer, kunne ikke kvele vårt hjertes trang. Vi reiste vidt om i landet. Allerede før dette århundre sluttet, var forfølgelsene mange. Flere ble satt i fengsel på Akershus festning, og i Trondhjemstukthus. På sistnevnte sted var jeg også innsatt, og andre ble satt til slaveri.

Men den religiøse bevegelsen fortsatte med stor drift og samme lære. Likevel søkte vi mer å oppmuntre til legemlig arbeid. For at de mange som vandret omkring (Hauges lekpredikanter), ikke skulle bli oppfattet som late i sitt jordiske kall, oppmuntret vi til oppstart av handel, industri og andre virksomheter. Det ble gjort dels ved lån av de med mer formue, og dels ved andre tjenester. Det var vår lyst å lese og følge Guds ord, og da ta imot både det som straffer og som trøster. Kristus er ikke bare vår Frelser, men også vår lærer og konge, - lov og evangelium. Hans bud ville vi adlyde og etterfølge om vi skulle bli salig (frelst) ved Ham. Når vi på denne måten kunne ære ham ved vår ånd, så var det også vår plikt å ære ham med våre lemmer. Ved å gjøre noe godt med hendene, kunne enhver etter sine gaver, heller gi enn å ta.»

(Kilder: Bl.a. «Hans Nielsen Hagues skrifter» av Hans Ording fra 1954 og «Ud tog af Kirkehistorien», samlet og udgivet af Hans Nielsen Hauge, Christiania 1822. Info i parenteser er artikkelforfatterens merknad. Med artikkelforfatterens gjengivelse til tidsmessig språk.)

PETER TORE GABRIELSEN,
Sanger og
forkynner

FORTALTE I STORTINGET: Linda Hofstad Helleland (H), her sammen med mannen Trond Helleland, fortalte i Stortinget forrige onsdag om egne erfaringer rundt abortspørsmål. Foto: Vidar Ruud / NTB scanpix

Helleland valgte å bære fram barnet legene sa var sykt

ABORT: Barne- og likestillingsminister Linda Hofstad Helleland (H) fikk beskjed om at hun bar på et alvorlig sykt barn, men valgte likevel å bære fram barnet.

AV NTB

Statsråden delte sine egne personlige erfaringer da abort ble tema i Stortingets muntlige spørretime.

– Jeg fikk beskjed av en gynekolog om at jeg bar på et alvorlig sykt barn. Så valgte jeg å bære fram barnet og ikke gå i nemnd. Barnet var friskt. Da kan man tenke seg selv at det var en riktig følelse og beslutning som ble tatt da, sier Helleland i vandrehallen på Stortinget etter spørretimen onsdag 16. januar.

Det var Arbeiderpartiets Anniken Huitfeldt som onsdag ba likestillingsministeren avklare om hun har forståelse for at det kan være tungt for en kvinne i en veldig vanskelig livssituasjon å måtte gå i nemnd, i stedet for å bestemme selv, i abortspørsmål.

– På spørsmål fra Ap om jeg har forståelse for hvordan

kvinner opplever det å måtte oppsøke nemnd, svarte jeg at det har jeg. Det er en veldig påkjenning og en veldig vanskelig situasjon for kvinnen, men også hennes familie. Det gjør at hele abortdebatten er veldig vanskelig, sier Helleland.

– Nemnd var et alternativ jeg måtte vurdere, hvis vi ikke skulle beholde barnet. Så valgte vi å gjøre det og ikke gå i nemnd.

Helleland bekrefter at erfaringen har preget hennes syn på paragraf 2c i abortloven, som åpner for senabort av et foster med alvorlig sykdom. Å få endret den omstridte paragrafen, av KrF kalt sorteringsparagrafen, var et krav fra partiet før regjeringsforhandlingene.

Huitfeldt viste i Stortinget til sterke historier fra kvinner som har fortalt om etiske dilemma i abortspørsmål.

– Er det slik at likestillingsministeren ser at det kan være tungt for en kvinne i en veldig vanskelig livssituasjon at hun i stedet for å bestemme selv, må i nemnd? spurte hun.

– Ja, president. Det er det, fordi jeg har opplevd det selv, svarte Helleland.